

Nr 298.

Godkänd av första kammaren den 8 juni 1927.
Godkänd av andra kammaren den 8 juni 1927.

*Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl.
Maj:ts proposition angående förläggning av 1:a flyg-
kåren till Västerås m. m.*

(Statsutskottets utlåtande nr 146.)

Till Konungen.

Uti en till riksdagen avlåten, den 11 mars 1927 dagtecknad proposition, nr 222, har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av vid propositionen fogat utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för nämnda dag, föreslagit riksdagen

dels besluta, att 1:a flygkåren skall förläggas till Västerås.

dels ock medgiva, att kronoegendomen fyra mantal Hässlö nr 1, 2, 3 och 4 i Badelunda socken av Västmanlands län må från och med den 14 mars 1928 överflyttas från domänstyrelsens till flygstyrelsens förvaltning och statens domäners fond därvid nedskrivs med ett mot egendomens taxeringsvärde svarande belopp.

Eders Kungl. Maj:t har föreslagit, att första flygkåren, som tidigare avsetts att förläggas till Uppsala, nu skulle förläggas till Västerås, vilken ort enligt riksdagens tidigare fattade beslut är förläggningsplats för andra flygkåren. Såväl första som andra flygkåren skulle, därest Eders Kungl. Maj:ts förslag vunne bifall, inrymmas i Västmanlands regementes kasernetablissemang, och för första flygkåren skulle anordnas ett landflygfält å kronoegendomen Hässlö i Badelunda socken utanför Västerås.

Emot förläggning i enlighet med riksdagens tidigare fattade beslut av första flygkåren till Uppsala hava vissa betänkligheter anförts av styrelsen för Ultuna lantbruksinstitut och lantbruksstyrelsen, i vad avser upplåtande av det föreslagna markområdet vid Uppsala till flygfält. Sistnämnda styrelse har jämväl gjort gällande, att den av flygstyrelsen föreslagna invallningen av flygfältet skulle komma att draga med sig avsevärt högre kostnader än som förutsatts. Riksdagen har ej kunnat bilda sig en uppfattning om i vad mån denna mening kan anses vara grundad. En förläggning av kåren till Uppsala skulle därjämte medföra, att land- och sjöflygplatserna komme att bliva rätt avlägset belägna, såväl från varandra som från kasernen i Uppsala. Jämväl torde den för kårens förläggning

till Uppsala avsedda kasernen möjligen kunna på ett lämpligare sätt utnyttjas. Även transporter i och för utförandet av reparationer vid den mindre verkstad, som avsetts att förläggas till Uppsala, torde för sjöflygplan vara förenade med vissa praktiska svårigheter. Av vad sålunda anförts, måste riksdagen i likhet med departementschefen finna, att åtskilliga betänkligheter föreligga mot en förläggning av första flygkåren till Uppsala.

Vad därefter angår Eders Kungl. Maj:ts nu framlagda förslag, att kåren skall förläggas till Västerås, synas enligt riksdagens mening jämväl mot detta kunna göras vissa erinringar. Förslaget skulle nämligen, såsom ovan anförts, komma att medföra, att tvenne flygkårer eller ungefär hälften av landets flygstridskrafter förläggas till Västerås. Härigenom ökas givetvis den av chefen för generalstaben påvisade risken för bombardemang från luften. Denna risk gör sig för övrigt ännu mera kännbar därigenom, att Västerås, även bortsett från flygvapnets förläggning, genom de betydande industriella anläggningar, som där finnas, kan antagas bli i hög grad utsatt för sådant bombardemang. Härtill komma andra olägenheter av militär art, särskilt beträffande flygvapnets basering och saknaden av infanteri i Västerås. Vad frågans ekonomiska sida angår, vill det synas riksdagen, som om de kostnader, som enligt Eders Kungl. Maj:ts förslag skulle nedläggas å det tilltänkta landflygfältet vid Hässlö, måste anses synnerligen höga. Särskilt kostnaden för flyttning av det s. k. djupdiket är enligt riksdagens mening så avsevärd, att den i och för sig måste vara ägnad att inge betänkligheter mot flygkårens förläggning till Västerås. Spörsmålet om de utgifter för kronan, som en expropriation av arrenderätten till Hässlö kunna föranleda, föreligger ej heller i utrett skick.

Vad sålunda anförts, synes utvisa, att såväl Uppsala-alternativet som Västerås-alternativet äro förenade med åtskilliga olägenheter. Någon närmare utredning föreligger ej heller, i vad mån genom ett bifall till något av dessa alternativ de årliga framtida kostnaderna för flygvapnet komma att påverkas, en omständighet, som förvisso torde äga minst lika stor betydelse ur finansiell synpunkt som frågan, huruvida engångskostnaderna enligt det ena alternativet bli något större än enligt det andra. Av ovan angivna skäl har riksdagen ansett sig ej nu kunna fatta definitivt beslut om första flygkårens förläggning till någon av nämnda orter. Härtill kommer emellertid, att enligt riksdagens mening även frågan om andra flygkårens förläggning kräver en närmare undersökning, innan första flygkårens förläggningsort bestämmes. Riksdagen vill sålunda erinra om att försvarsrevisionen på sin tid ifrågasatt förläggning av en flygkår till Hägernäs—Rindön. 1925 års riksdag beslöt dock, att ifrågavarande flygkår i stället skulle förläggas till Västerås, men vid Hägernäs hava en särskild övningsplats. I enlighet med detta beslut hava också anordningar vidtagits såväl i Västerås som i Hägernäs. Av åtskilliga skäl vill det synas riksdagen, som om det vore av behovet påkallat, att en undersökning verkställes beträffande det av försvarsrevisionen fram-

lagda förslaget. Genom en förläggning av andra flygkåren till Hägernäs—Rindön kan en samverkan ske med sjöstridskrafterna och med till Stockholmstrakten förlagda truppförband, varjämte ett ändamålsenligt utnyttjande av Vaxholms grenadjärregementes kasernetablissemang å Rindön kan äga rum. Genom en dylik förläggning torde även de kronan tillhöriga byggnader, som nu finnas såväl i Vaxholm som på Rindön, kunna komma till användning för personalens inkvartering m. m., vilken, enligt vad riksdagen erfarit, i Västerås mött vissa svårigheter. Åtskilliga av de fördelar, som enligt Eders Kungl. Maj:ts förslag skulle vara förenade med förläggningen av tvenne flygkårer till Västerås, skulle även vinnas, därest andra flygkåren flyttades från Västerås till Hägernäs—Rindön. Det har jämväl synts riksdagen tvivelaktigt, huruvida den nuvarande provisoriska förläggningen vid Hägernäs kan för framtiden bibehållas samt huruvida icke under alla förhållanden ytterligare kostnader måste nedläggas vid Hägernäs för förläggningens ordnande. Enligt riksdagens mening är spörsmålet om andra flygkårens förflyttning till Hägernäs—Rindön otvivelaktigt i behov av närmare undersökning i samband med frågan om förläggning av första flygkåren.

Uppmärksammas bör, att, för den händelse andra flygkåren förlägges till Hägernäs—Rindön och första flygkåren i stället till Västerås, de på sistnämnda plats redan nedlagda medlen icke torde vara bortkastade. Det har för övrigt i handlingarna i ärendet gjorts gällande, att ett landflygfält under alla förhållanden erfordras i Västerås, närmast för flygverkstads behov, ett spörsmål, som ävenledes är förtjänt av en närmare utredning. Riksdagen anser sig jämväl böra omnämna, att vid frågans förberedande behandling inom riksdagens vederbörande utskott även ifrågasatts en förläggning Hägernäs—Karlskrona.

Riksdagen förbiser icke, att ett uppskov med genomförandet av flygvapnets organisation i viss mån blir följderna av den ståndpunkt, riksdagen sålunda intagit. Denna olägenhet torde dock ej vara av större betydelse, därest, såsom riksdagen finner synnerligen önskligt, utredningen så bedrives, att förslag i ärendet kan framläggas vid början av 1928 års riksdag.

Riksdagen, som enligt vad ovan nämnts, ansett sig nu icke böra fatta ståndpunkt till det av Eders Kungl. Maj:t framlagda förslaget, har ansett en förnyad utredning av frågan om förläggningen av såväl första som andra flygkåren böra komma till stånd. Vid denna utredning torde jämväl böra beaktas flygvapnets framtida behov av hangarutrymme samt den lämpligaste fördelningen av hangarer å olika platser.

Riksdagen, som i särskild skrivelse anmäler sitt beslut rörande Eders Kungl. Maj:ts förslag om överflyttning till flygstyrelsens förvaltning av kronoegendomen Hässlö, får alltså

dels anmäla, att riksdagen avslagit Eders Kungl. Maj:ts förevarande proposition, i vad densamma avser, att första flygkåren skall förläggas till Västerås;

dels ock i anledning av nämnda proposition anhålla, att Eders Kungl. Maj:t måtte verkställa utredning och för 1928 års riksdag framlägga förslag i fråga om förläggningen av första och andra flygkåren.

Stockholm den 8 juni 1927.

Med undersåtlig vördnad.